Εθνικό Επιστημονικό Δίκτυο Εκπαίδευσης "Ήχος: Περιβάλλον, Άνθρωπος, Πολιτισμός

Πρόγραμμα «Εκπαίδευση που εστιάζει στον ήχο»: πραγματικότητα και δυνατότητες

sound.sch.gr
sound@sch.gr

Διάρθρωση Παρουσίασης

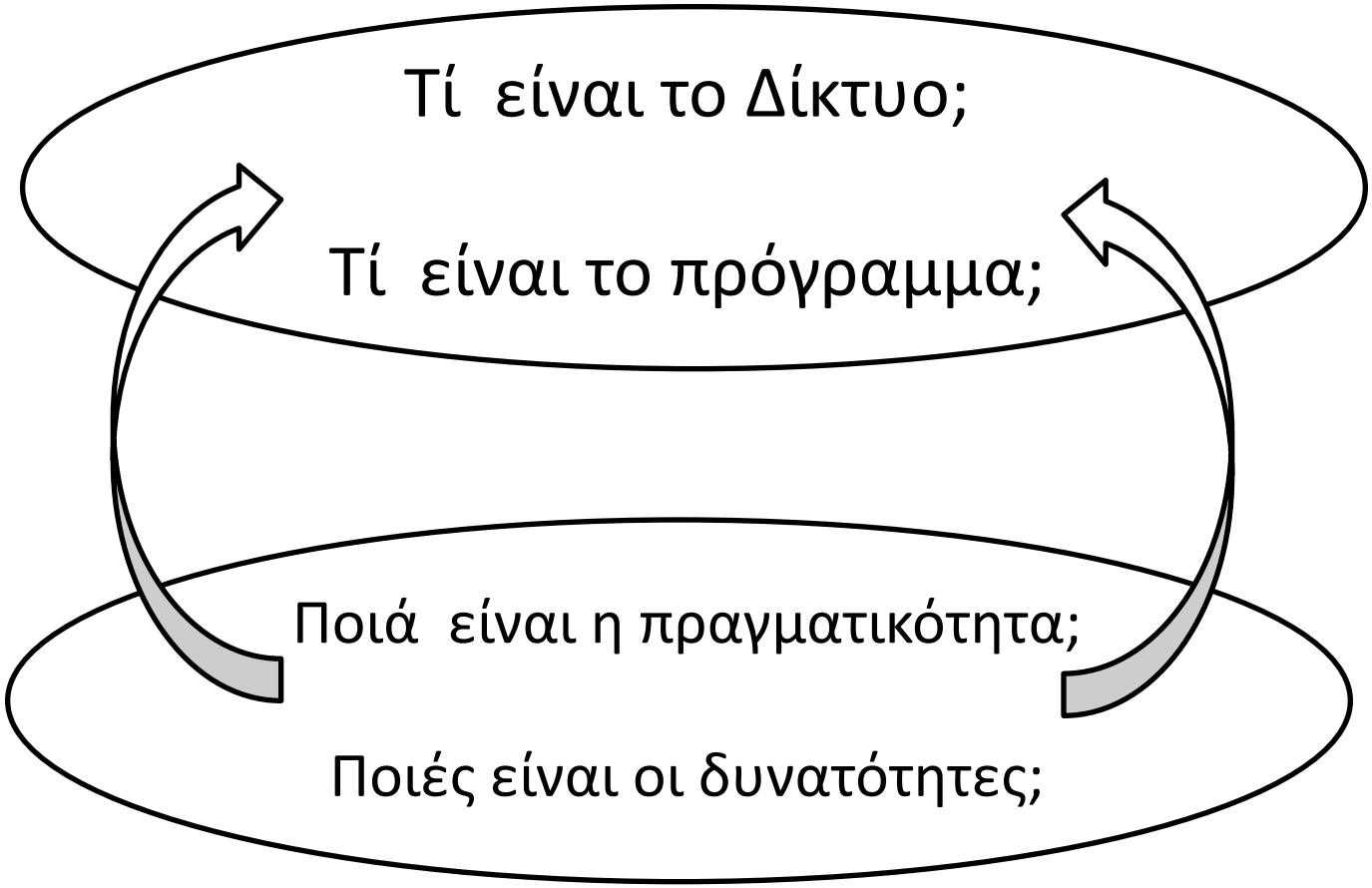

Τι είναι το Δίκτυο: ο «Ορισμός»

Εθνικό	**Εθνική Εμβέλεια**
Επιστημονικό	**Σύνδεση με Ακαδημαϊκή Έρευνα (γ/βάθμια και α-β/βάθμια)**
Δίκτυο	**Δημιουργεί αμφίδρομους διαύλους επικοινωνίας**
Εκπαίδευσης	**Δημιουργήθηκε από την Π. & Δ Εκπαίδευση**

Ήχος:	**Διαθεματική-Διεπιστημονική προσέγγιση του Ήχου**
Περιβάλλον,	**Σχολικές Δραστηριότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**
Άνθρωπος,	**Σχολικές Δραστηριότητες Αγωγής Υγείας**
Πολιτισμός	**Σχολικές Δραστηριότητες Πολιτιστικών Θεμάτων**

Τι είναι το Δίκτυο: Τα «Επίπεδα»

Γ΄ βαθμίδα

Διδάσκοντες	Άνω των 30 συνεργαζομένων ακαδημαϊκών διδασκόντων/ουσών
Ιδρύματα	Άνω των 10 Τριτοβάθμιων Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων
Φορείς	Δεκάδες φορείς, εργαστήρια, συνέδρια, διοργανώσεις κ.λπ.
Πρόσωπα	Πολλοί επιστήμονες, ερευνητές, φοιτητές κ.α.

Α΄-Β΄βαθμίδα

Μονάδες	Σχολικές μονά δες στη Μεσσηνία (πρώτη φάση)
Εκπαιδευτικοί	Οι πρώτοι εκπαιδευτικοί εκτός Μεσσηνίας εγγράφονται
Φορείς	Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, ΚΠΕ, ΚΕΠΛΗΝΕΤ, Δίκτυα κ.λπ.

Τι είναι το Δίκτυο: Βασικές αρχές

Βασικές αρχές	
Χωρίς δαπάνη γ.τ.Δ.	Προβλεπόμενες δομές και δραστηριότητες
Διαδίκτυο και Τ.Π.Ε.	Ιστότοπος, τηλεκπαίδευση, επιμορφώσεις κ.λπ.
Ανοιχτή δικτύωση	Διαρκής ανοιχτή πρόσκληση
Κριτική Δημιουργικότητα	Αιτιολογημένες προτεραιότητες δράσεων
Επιστ/κή Μεθοδολογία	Επιτροπές, Κρίσεις, Μέθοδος, Επ. Επικ/νία
Εκπαιδευτικό Έργο	Εκπαιδευτικό Υλικό και Προγράμματα
Μοντέλο Δικτύου	Αξιοποίηση τεχνογνωσίας & σε άλλες θεματικές

Τι είναι το Δίκτυο: Οργάνωση

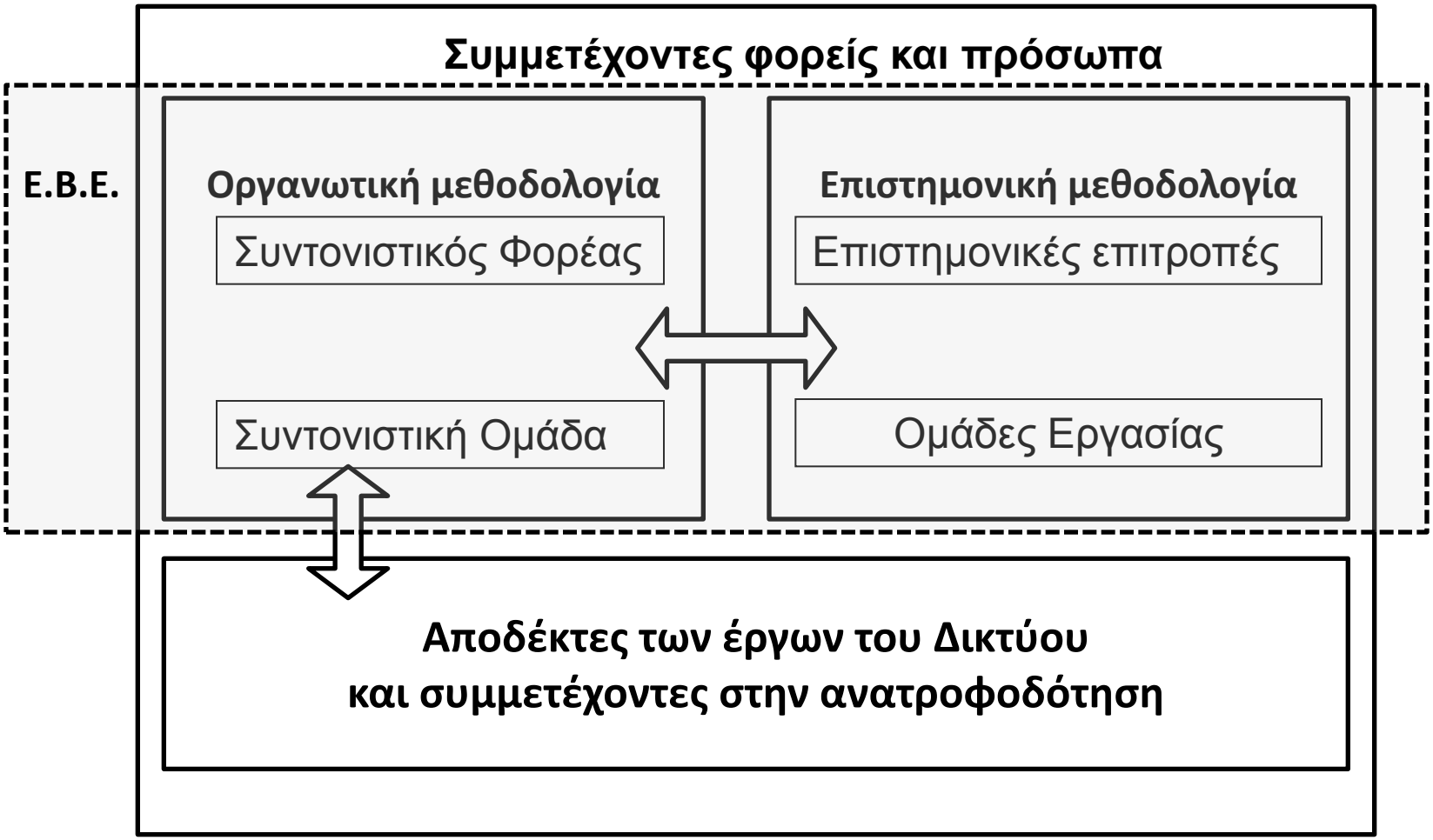

Τι είναι το Δίκτυο: Θεματολογία

Επιστήμες

000 Γενικά Θέματα
100 Φιλοσοφία, Ψυχ/γία
200 Θρησκεία
300 Κοινωνικές Επιστήμες
400 Γλώσσα
500 Φυσικές Επιστήμες
600 Τεχνολογία
700 Τέχνες
800 Λογοτεχνία, Ρητορική
900 Ιστορία, Γεωγραφία

ήχος & επιστήμες

Η σχέση των αντικειμένων αυτών με τον ήχο και τον «κόσμο» του/

ήχος, επιστήμες & εκπαίδευση

Οι εφαρμογές και η αξιοποίηση στην εκπαίδευση των θεματικών που έχουν προκύψει στο προηγούμενο βήμα

Δίκτυο: Πραγματικότητα και Δυνατότητες

Το Δίκτυο λειτούργησε δύο χρόνια
σε εθνικό επίπεδο ως προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση και
τοπικό επίπεδο ως προς την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Το Δίκτυο αναπτύσσεται το τρέχον σχολικό έτος σε εθνικό επίπεδο ως προς την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το Δίκτυο καλείται να συμβάλλει σε πολλές και υπαρκτές αναγκαιότητες σε σχέση με τον Ήχο στην Εκπαίδευση, όπως δείχνει το ενδιαφέρον και η ανταπόκριση.

Έχουν υλοποιηθεί πιλοτικές δράσεις, όπως εκδόσεις, διαχύσεις υλικών και επιμορφώσεις, οι οποίες εξακτινώνονται εθνικά.

Πρόκειται πάντα για ένα δίκτυο ευέλικτο και ανοιχτό, προκειμένου να αξιοποιήσει τη δυναμική των συμμετεχόντων σε αυτό.

Τι είναι το (συγκεκριμένο) Πρόγραμμα;

Μπορεί μια «Εκπαίδευση που εστιάζει στον ήχο», να δώσει απαντήσεις σε «καυτά» και συχνά «άλυτα» προβλήματα της Εκπαίδευσης;

Αν ναι, από πού θα αντλήσουμε μεθοδολογία;

Από τον «κόσμο του ήχου» και τις εφαρμογές του,
>> τις καταστάσεις που εστιάζουν στον ήχο (αλληλοσεβασμός ηχητικών χώρων, το ηχητικό περιβάλλον ως δημόσιο αγαθό κ.λπ.),
>> τις ομάδες που συνυπάρχουν εστιάζοντας στον ήχο (ορχήστρες, μουσικά σύνολα, δημιουργικές ομάδες, ομάδες πολιτισμού κ.λπ.) και άλλα.

Μεταφέρουμε, εφαρμόζουμε και δοκιμάζουμε στην πράξη τη λειτουργία της τάξης και των μαθητικών ομάδων υπό το «πολίτευμα του ήχου», με βάση τα προηγούμενα. Γίνεται με βιωματικές επιμορφώσεις στην τάξη και άλλες υποστηρικτικές μεθόδους επιμόρφωσης .

Δίνουμε έμφαση στην ανατροφοδότηση και το ρεαλισμό του προγράμματος.

Αντίληψη ενδεικτικών εννοιών της «εκπαίδευσης που εστιάζει στον ήχο»			
Έννοιες (σε ενότητες,, αλφαβητικά)		**«Ηχοκεντρική Αντίληψη»**	**Επεξηγήσεις**
Περιβάλλον	Αντικείμενα	Ηχητικά αντικείμενα	Η ποιότητα – λειτουργικότητα του αντικειμένου αντανακλάται στον ήχο μάλλον, παρά στην εικόνα. Επίσης, στη σύγχρονη μουσική όλα είναι δυνητικοί μουσικοί – δημιουργικοί ήχοι με μουσικό νόημα.
	Γράμματα – Σχήματα	Εικόνες καταγραφής ήχων	Οι εγγράμματες πρακτικές και συμβάσεις είναι ξεκάθαρες και διακριτές σε σχέση με τις προφορικές.
	Θόρυβος	Μουσικό υλικό	Κριτική ηχητική αντίληψη «χωρίς προκαταλήψεις».
	Κίνηση	Ήχος	Μια ρεαλιστική συνεπαγωγή. Κάθε κίνηση μπορεί να γίνει ακουστεί με το «κατάλληλων διαστάσεων» αυτί.
	Λειτουργικότητα Κτιρίου	Ηχητικότητα Κτιρίου	Αφορά στο ηχητικό περιβάλλον και την ικανότητα να απορροφώνται / παράγονται ήχοι από το χώρο.
	Λευκό χαρτί	Αθόρυβο Περιβάλλον	Μεταφορικό παράδειγμα για να γίνει κατανοητή η σημασία της ησυχίας για την έναρξη των πάντων.
	Φωτογραφία	Εγγραφή	Συνειδητοποίηση για τον «πολιτισμό της εικόνας»
Πρόσωπα	Αρχηγός Ομάδας	Μαέστρος	Μια ιδιότητα που απορρέει από την κοινή αποδοχή (σύμβαση) όλων και τη δέσμευση να τηρούνται οι οδηγίες, όταν όλες οι ευθύνες ανήκουν σε αυτόν/ην.
	Γονείς - Κηδεμόνες	Επιμελητές Ορχήστρας	Μια προφανής αλλά και καθοριστική ευθύνη
	Μαθητής/Μαθήτρια	Μουσικός	Επιμελείται τα «μουσικά όργανα», την «προετοιμασία», την «ηχητική» παρουσία του/της.
	Μαθητική Ομάδα	Ορχήστρα	Το επιτυχές συνολικό άκουσμα/αποτέλεσμα είναι που σηματοδοτεί την ύπαρξη της Ομάδας.
	Σχολική Κοινότητα	Κοινότητα Ακροατών	Με την έννοια μιας «ακροαματικής κοινότητας», με πρώτιστη ιδιότητα την ικανότητα ακοής/αντίληψης.

Διαδικασία	Αξιολόγηση Μαθητών	Κριτικές Συναυλίας	Με την προϋπόθεση ότι ο «κριτικός» χαίρει εκτιμήσεως. Η Συναυλία εμπεριέχει και όλες τις «πρόβες», σηματοδοτεί την επιτυχή διεξαγωγή τους.
	Δημιουργικότητα	Έμπνευση	Η καρδιά της δημιουργικότητας, σημείο ελεύθερης σκέψης.
	Διαφωνία	Διφωνία	Μια αποδεκτή σύνθεση δύο διαφορετικών εκδοχών.
	Εξέταση	Ερμηνεία	Με το «άγχος» και την απόλαυση της ολοκλήρωσης.
	Εργασία για το σπίτι	Προετοιμασία για την πρόβα	Θετική και συνειδητή αντίληψη της ανάγκης για κόπο.
	Μάθημα	Σουίτα	Μια αρμονική σύνθεση διαφορετικών μερών με ένα νόημα.
	Ομαδική Εργασία	Πρόβα Ορχήστρας	Η κρίσιμη σημασία των δεξιοτήτων ομαδικής δράσης
	Συζήτηση	Ενορχήστρωση	Ένα «θέμα» με πολλές προσεγγίσεις, σε μια διαδικασία μετουσίωσης σε κοινή αντίληψη/έκφραση της ομάδας.
	Σχέδιο Μαθήματος	Μορφή/Φόρμα	Το μάθημα είναι μια μικρή σύνθεση με τα αποτελέσματα της «αρχής-μέσης-τέλους», ενός μουσικού έργου.
	Πρόοδος	Ρυθμός	Σηματοδοτείται αναφορικά με το πριν και το μετά.
	Αταίριαστο	Θόρυβος	Μια ρεαλιστική χρήση του «θορύβου» στην καθημερινότητα.
Συμπεριφορά	Αδιαφορία	Απουσία	Η αδιαφορία μας καθιστά ανενεργούς/ές χωρίς παρουσία.
	Αυτοσυγκράτηση	Μουσική (ερμηνεία)	Να παίζεις μουσική είναι διαδικασία «επιλογής» και «οργάνωσης» (ηχητικών) υλικών, συμπεριφορών, πράξεων με διαρκείς διαδικασίες αυτοελέγχου και ευθύνης.
	Αφαίρεση / Αφηρημάδα	Κώφωση / Απομάκρυνση	Η συμμετοχή στη διαδικασία είναι μια διαρκής – και επίπονη – διαδικασία ενεργούς παρουσίας, συμμετοχής και διάδραση (ικανότητα «ακοής») που αν εκλείψουν σημαίνει ότι «δεν-ακούω-είμαι-αλλού».
	Διατάραξη	Διακοπή	Αυτό που πραγματικά συμβαίνει είναι ότι σταματούν όλα και αλλάζει η πορεία της δραστηριότητας.
	Έξαρση – ένταση	Παραφωνία - Παραμόρφωση	Μια μορφής αποχή-διαφοροποίηση από τη διαδικασία.
	Ομαδική δράση (Ομαδικότητα)	Ορχηστρική δράση	Μια επιπλέον μεταφορική έκφραση σχετικά με την Ομάδα.
	Συνεργασία	Πολυφωνία	Ο απαραίτητος όρος «σύνθεσης της διαφορετικότητας» για ένα αποτέλεσμα που πραγματικά ωφελεί όλους/ες.

Ο Δεκάλογος του Κυρίου Ήχου!

Ο κ. Ήχος είναι η πρώτη μας συντροφιά, πριν καν γεννηθούμε! Ας δούμε τα χαρακτηριστικά του:

Αγαπάει την αλήθεια. Την αγαπάει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Τη δηλώνει πάντα χωρίς δισταγμό για ό,τι τον ρωτάμε!

Βιώνεται και χωρίς... αυτιά! Μας αγγίζει με χίλιους δυο τρόπους ακόμη κι αν δεν μπορούμε να ακούσουμε με τα αυτιά!

Γεννιέται ασυγκράτητος! Μόνο το απόλυτο κενό μπορεί να τον σταματάει, αλλά κι αυτό, δεν υπάρχει πουθενά στη γη!

Δεν συγχωρεί, αλλά... ξεχνάει! Ό,τι κάνουμε λάθος, το... βγάζει στη φόρα χωρίς να μας το συγχωρεί. Μετά όμως το έχει ξεχάσει και αν το ξεχάσουμε κι εμείς, το λάθος χάνεται για πάντα...

Είναι άφαντος! Πρέπει να έχουμε προσοχή για να τον καταλάβουμε. Θέλει προσπάθεια και περισσότερη εκπαίδευση.

Ζει στο παρόν! Τον συναντάτε «εδώ και τώρα», μέσα στις εξελίξεις, να «ζει κάθε στιγμή της ζωής του», χωρίς να νοιάζεται για το παρελθόν, αλλά διαμορφώνοντας το μέλλον.

Ηγείται στις... ομάδες. Όσο πιο δεμένη και καλή είναι μια παρέα, σαν ομάδα, τόσο πιο αρμονικός, όμορφος είναι. Αν δεν υπάρχει συνεργασία όλα φαλτσάρουν και οι ομάδες... διαλύονται!

Θυμίζει ότι υπάρχει ζωή. Δηλαδή: «ήχος = ζωή». Γιατί; Επειδή «ζωή = κίνηση», και «κίνηση = ήχος». Ας το ξανακούσουμε:

Ίσον... κίνηση! Ναι! «Ήχος = κίνηση». Οπουδήποτε κινείται κάτι ο ήχος του ακούγεται αρκεί να έχουμε κατάλληλα... αυτιά!

Κατά βάθος είναι... πανίσχυρος! Μέχρι που με τον ήχο σπάμε... πέτρες και γκρεμίζουμε βουνά! Χρειάζεται υπευθυνότητα και προσοχή στις χρήσεις του, ακόμη και σε χαμηλές... εντάσεις!

Ο Δεκάλογος της Κυρίας Μουσικής!

Η κ. Μουσική μας συντροφεύει σε όλη μας τη ζωή! Ας ακούσουμε μερικές λέξεις που σημαίνει:

Αυτοσυγκράτηση. Το παίξιμο της μουσικής χρειάζεται διαρκή έλεγχο των κινήσεων και των συναισθημάτων μας, δηλαδή… αυτοέλεγχο!

Βίωμα. Το άκουσμα της μουσικής είναι μια πραγματικότητα, όπως κι αν συμβαίνει. Είναι κάτι που το ζούμε με όλο το σώμα.

Γραμματισμός. Οποιαδήποτε μορφή μουσικής έχει στοιχεία με τα οποία μπορούμε να φτιάξουμε ένα… αλφαβητάρι της μουσικής! Κι όπου τα πράγματα έχουν το αλφαβητάρι τους, έχουν και το γραμματισμό τους…

Διάλογος. Πολλά μουσικά όργανα μαζί είναι σαν άνθρωποι σε διάλογο. Όλοι/ες μιλάνε για την ίδια ιδέα, αλλά χωρίς… λέξεις!

Επίδραση. Καμία μουσική δεν μας αφήνει ανεπηρέαστους/ες. Μας «φτιάχνει» ή μας «χαλάει» τα συναισθήματα και όχι μόνο…

Ζωή! Όπου μουσική εκεί και ζωή. Μόνο ένας ζωντανός οργανισμός μπορεί να νοιώσει τους ήχους ως μουσική.

Κοινότητα. Άνθρωποι που ακούν την ίδια μουσική, με κάποιον τρόπο γίνονται μια κοινότητα… μουσική! Πράγματα τους ενώνουν…

Μέθοδος. Είτε παίζουμε, είτε ακούμε μουσική, συμμετέχουμε σε μια συστηματική κατάσταση, που τα πράγματα γίνονται με έναν τρόπο!

Οργάνωση. Λέγεται ότι «μουσική είναι οι οργανωμένοι ήχοι». Κάθε τι που έχει σχέση με τη μουσική έχει κάποια οργάνωση. Όπου υπάρχει οργάνωση υπάρχει, λέμε, μια «καλοκουρδισμένη ορχήστρα»!

Συνεργασία. Μουσική ακρόαση, ή εκτέλεση σημαίνει κοινή προσπάθεια, κατανόηση και… αλληλοσυμπλήρωση, με άλλα λόγια συνεργατικότητα, ομαδικότητα, κοινότητα!

Πως υλοποιείται το πρόγραμμα

1	2	3	4	5
διαδικτυακή εισαγωγική επιμόρφωση sound.sch.gr	διαδικτυακή επιμόρφωση εξειδίκευσης sound.sch.gr	βιωματική επιμόρφωση στην τάξη με τη μαθητική ομάδα	προέκταση της επιμόρφωσης με εφαρμογή στην καθημερι-νότητα	Ανατροφο-δότηση για βελτίωση του προγράμματος

Πρόγραμμα: Πραγματικότητα και Δυνατότητες

Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών και των μαθητών ήταν θετική, χωρίς εξαιρέσεις και πάντα ζητιόταν να δοθεί συνέχεια.

Το πρόγραμμα έδωσε λύσεις σε προβλήματα, σε βαθμό παρέμβασης.

Η επιμόρφωση είναι σε εξέλιξη για να γίνει σε εθνικό επίπεδο.

Το βιωματικό ενδοσχολικό σκέλος δεν είναι εφικτό με τις παρούσες συνθήκες να γίνει σε εθνικό επίπεδο.

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, βιωματική στο εργαστήριο μπορεί να γίνει σε εθνικό επίπεδο.

Για όλες τις εφαρμογές του προγράμματος χρειάζεται ειδική εφαρμογή ανά περίπτωση φορέα και στις σχολικές μονάδες σε συνεργασία με τις Δ.Ε.

Το υλικό του προγράμματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποσπασματικά και κατά τις ανάγκες των ενδιαφερομένων και βρίσκεται στο διαδίκτυο.

Εκ μέρους της συντονιστικής ομάδας

Θερμό Ευχαριστώ

και σας περιμένουμε στο

sound.sch.gr